

REPUBLIKA HRVATSKA
MINISTARSTVO POLJOPRIVREDE,
ŠUMARSTVA I RIBARSTVA

Uprava za veterinarstvo i sigurnost hrane
10000 Zagreb, Ul. grada Vukovara 78, P.P. 1034
Telefon: 61 06 111, Telefax: 61 09 201
KLASA: 322-02/22-01/39
URBROJ: 525-09/560-26-6
Zagreb, 10. veljače 2026.

Program nadziranja infekcije bakterijama *Brucella abortus*, *B. melitensis* i *B. suis*
u populaciji goveda u Republici Hrvatskoj

Verzija 04 - veljača 2026.

Sadržaj

1. UVOD	3
2. PRAVNA OSNOVA	3
3. NAČIN PROVOĐENJA NADZIRANJA BOLESTI.....	4
3.1. PASIVNO NADZIRANJE.....	4
3.2. ZADRŽAVANJE STATUSA DRŽAVE ČLANICE SLOBODNE OD BOLESTI	4
4. DODJELA STATUSA SLOBODNO OD BOLESTI	5
5. VRAĆANJE STATUSA SLOBODNO OD BOLESTI	5
6. SUSPENDIRANJE, POVLAČENJE I VRAĆANJE STATUSA SLOBODNO OD BOLESTI.....	5
7. DIJAGNOSTIČKE METODE	6
7.1. Način provođenja brucelinizacije:.....	7
8. SUMNJA I POTVRĐENI SLUČAJ BOLESTI	7
8.1. SUMNJA NA BOLEST	7
8.2. POTVRĐEN SLUČAJ BOLESTI	8
9. OPIS ORGANIZACIJE, NADZORA I ULOGA DIONIKA UKLJUČENIH U PROGRAM NADZIRANJA	10
A. TIJELA NADLEŽNA ZA KOORDINACIJU I NADZOR PROVEDBE PROGRAMA	10
Obveze Ministarstva poljoprivrede, šumarstva i ribarstva:.....	10
Obveze Državnog inspektorata Republike Hrvatske	10
B. OBVEZE I ODGOVORNOSTI SVIH UKLJUČENIH DIONIKA	10
Subjekti odgovorni za objekte u kojima se drže goveda	10
Ovlaštene veterinarske organizacije	11
10. TRAJANJE PROGRAMA NADZIRANJA	12
11. CILJ PROGRAMA ISKORJENJIVANJA.....	12
12. UZORKOVANJE I PLAN DOSTAVE UZORAKA	12
13. FINANCIRANJE	14

Dodatak 1 – popis objekata u kojima se provodi testiranje na infekcija bakterijama Brucella abortus, B. melitensis i B. suis u populaciji goveda

Dodatak 2 – Epidemiološki upitnik

1. UVOD

Infekcija bakterijama *Brucella abortus*, *B. melitensis* i *B. suis* u populaciji goveda je bolest kategorije B za koju je Republika Hrvatska u lipnju 2021. godine Provedbenom odlukom (EU) 2021/596 odnosno Provedbenom uredbom 2021/620 ostvarila status države članice slobodne od bolesti.

Države članice slobodne od bolesti zadržavaju status ukoliko su ispunjeni uvjeti u skladu s Delegiranom uredbom 2020/689, Prilogom IV, Dijelom I, Poglavljem 3, Odjeljkom 2. Način nadziranja bruceloze goveda s ciljem zadržavanja statusa Republike Hrvatske opisan je u točki 3 ovoga Programa.

2. PRAVNA OSNOVA

[Zakon o zdravlju životinja](#) (Narodne novine, broj 152/22), u daljnjem tekstu Zakon

[Uredba \(EU\) 2016/429](#) Europskog parlamenta i Vijeća od 9. ožujka 2016. o prenosivim bolestima životinja te o izmjeni i stavljanju izvan snage određenih akata u području zdravlja životinja („Zakon o zdravlju životinja”)

[Delegirana uredba Komisije \(EU\) 2020/687](#) od 17. prosinca 2019. o dopuni Uredbe (EU) 2016/429 Europskog parlamenta i Vijeća u pogledu pravila za sprječavanje i kontrolu određenih bolesti s popisa (SL L 174, 3.6.2020), u daljnjem tekstu Uredba 2020/687

[Delegirana Uredba Komisije \(EU\) 2020/689](#) od 17. prosinca 2019. o dopuni Uredbe (EU) 2016/429 Europskog parlamenta i Vijeća u pogledu pravila o nadziranju, programima iskorjenjivanja i statusu „slobodno od bolesti” za određene bolesti s popisa i emergentne bolesti (SL L 174, 3.6.2020.), u daljnjem tekstu Uredba 2020/689

[Provedbena Uredba \(EU\) 2021/620](#) od 15. travnja 2021. o utvrđivanju pravila za primjenu Uredbe (EU) 2016/429 Europskog parlamenta i Vijeća u pogledu odobravanja statusa „slobodno od bolesti” i statusa područja na kojemu se ne provodi cijepljenje za određene države članice ili njihove zone ili kompartimente s obzirom na određene bolesti s popisa te u pogledu odobravanja programa iskorjenjivanja tih bolesti s popisa, u daljnjem tekstu Provedbena Uredba (EU) 2021/620

[Provedbena Uredba \(EU\) 2020/2002](#) od 7. prosinca 2020. o utvrđivanju pravila za primjenu Uredbe (EU) 2016/429 Europskog parlamenta i Vijeća u pogledu obavješćivanja i izvješćivanja u Uniji o bolestima s popisa, u pogledu formata i postupaka za podnošenje programa nadziranja u Uniji i programa iskorjenjivanja i izvješćivanje o njima i zahtjeva za priznavanje statusa „slobodno od bolesti” te u pogledu računalnog informacijskog sustava, u daljnjem tekstu Provedbena uredba 2020/2002.

Naredba o provedbi i financiranju mjera sprječavanja, kontrole i nadziranja bolesti životinja na području Republike Hrvatske (Narodne novine, broj [1/23](#) i [107/25](#)), u daljnjem tekstu Naredba

3. NAČIN PROVOĐENJA NADZIRANJA BOLESTI

Obavezne komponente programa nadziranja su sljedeće:

3.1. PASIVNO NADZIRANJE

Obavezna je prijava i laboratorijsko pretraživanje svakog pobačaja u goveda u svrhu isključivanja infekcije bakterijama *Brucella abortus*, *B. melitensis*, *B. suis*.

3.2. ZADRŽAVANJE STATUSA DRŽAVE ČLANICE SLOBODNE OD BOLESTI

Tijekom 2026. godine obavezno je pretraživanje svih goveda starijih od 12 mjeseci na objektima koji se nalaze na popisu u Dodatku 1.

Tijekom prethodnih godina, status Republike Hrvatske kao države članice slobodne od bolesti održavan je testiranjem reprezentativnog broja nasumično odabranih goveda, u skladu s Prilogom IV, Dijelom I, Poglavljem 3, Odjeljkom 2 točkom 1.b Delegirane uredbe (EU) 2020/689.

Od 2026. godine status Republike Hrvatske kao države članice slobodne od bolesti će se održavati nadziranjem odgovarajućeg broja nasumično odabranih objekata, u skladu s Prilogom IV, Dijelom I, Poglavljem 3, Odjeljkom 2 točkom 1.c i Delegirane uredbe (EU) 2020/689.

Na području cijele Republike Hrvatske nasumično je odabrano 1500 objekata na kojima će se provoditi nadziranje. Broj objekata po svakoj županiji prikazan je u Tablici 1. U istim objektima provodi se i nadziranje na enzootsku leukozu goveda (iz istog uzorka krvi).

Tablica 1 – ukupan broj objekata određenih za nadziranje u 2026. godini po županijama

Županija	Broj objekata
Bjelovarsko-bilogorska	136
Brodsko-posavska	40
Dubrovačko-neretvanska	14
Grad Zagreb	17
Istarska	57
Karlovačka	105
Koprivničko-križevačka	181
Krapinsko-zagorska	91
Ličko-senjska	150
Međimurska	20
Osječko-baranjska	55
Požeško-slavonska	26
Primorsko-goranska	24
Sisačko-moslavačka	117
Splitsko-dalmatinska	113
Šibensko-kninska	77

Varaždinska	21
Virovitičko-podravska	33
Vukovarsko-srijemska	40
Zadarska	66
Zagrebačka	117
	1500

NAPOMENA: objekti iz Dodatka 1 odabrani su nasumično iz VETIS aplikacije. Na svim objektima je potrebno provesti uzorkovanje. U iznimnim okolnostima, uz obrazloženje, moguće je zatražiti zamjenski objekt. Za određivanje zamjenskog objekta potrebno je poslati zahtjev s obrazloženjem i podacima o objektu na kojem nije moguće provesti uzorkovanje: JIBG, općina, naselje i županija na email adresu: martina.rubin@mps.hr kako bi se odredio drugi objekt.

4. DODJELA STATUSA SLOBODNO OD BOLESTI

Svi objekti na kojima se drže goveda na području cijele Republike Hrvatske imaju ostvaren uvjet za stjecanje statusa slobodno od infekcije bakterijama *Brucella abortus*, *B. melitensis*, *B. suis* u skladu sa Delegiranom uredbom (EU) 2020/689, Dodatkom IV, Dijelom 1, Poglavljem 1, Odjeljkom 1, točkom 2a.

Status dodjeljuje Uprava za veterinarstvo i sigurnost hrane Ministarstva poljoprivrede, šumarstva i ribarstva u skladu s člankom 24. Zakona o zdravlju životinja, po potrebi i kontinuirano tijekom godine.

Ovlaštene veterinarske organizacije također mogu dodijeliti status objektu kada zbog premještanja životinja za to postoji potreba, a status još nije dodijeljen od strane Uprave za veterinarstvo i sigurnost hrane.

5. VRAĆANJE STATUSA SLOBODNO OD BOLESTI

Vraćanje statusa slobodno od bolesti provode nadležni veterinarski inspektori nakon što su provedene mjere na način i u rokovima kako je određeno rješenjem nadležnog veterinarskog inspektora kojim je status objektu suspendiran ili povučen.

6. SUSPENDIRANJE, POVLAČENJE i VRAĆANJE STATUSA SLOBODNO OD BOLESTI

Suspendiranje, povlačenje i vraćanje statusa slobodno od bolesti obveza je nadležnog veterinarskog inspektora u skladu s člankom 25. stavkom 5. Zakona.

Uvjeti za suspendiranje i povlačenje statusa slobodno od bolesti vezano na sumnju ili potvrđen slučaj bolesti navedeni su u točki 8. ovoga Programa.

Povlačenje statusa provodi se isključivo na objektima na kojima je potvrđena bolest i u objektima u kojima je proteklo više od 18 mjeseci od suspendiranja statusa, a uvjeti za vraćanje statusa slobodno od bolesti nisu zadovoljeni.

Veterinarski inspektor rješenjem određuje mjere i rokove u kojima je iste potrebno provesti, kako bi se objektu mogao vratiti status slobodno od bolesti

Mjere se određuju u skladu s Prilogom IV, Dijelom I, Poglavljem 1, Odjeljcima 3 i 4.

7. DIJAGNOSTIČKE METODE

Dijagnostiku infekcije bakterijama *Brucella abortus*, *B.melitensis* i *B. suis* provodi

Nacionalni referentni laboratorij

Hrvatski veterinarski institut - Zagreb

Laboratorij za bakterijske zoonoze i molekularnu dijagnostiku bakterijskih zoonoza

Odjel za bakteriologiju i parazitologiju

Savska cesta 143, pp 183, 10 000 Zagreb

U Nacionalnom referentnom laboratoriju provode se sljedeći testovi u sklopu programa nadziranja infekcije bakterijama *Brucella abortus*, *B.melitensis* i *B. suis* u goveda:

- Rose Bengal test (RBT)
- Reakcija vezanja komplementa (RVK)
- Neizravni imunoenzimni test iELISA
- Kompetitivni imunoenzimni test cELISA
- Brucelinski kožni test
- Kultivacija i identifikacija *Brucella* spp.

Područni zavodi Hrvatskog veterinarskog instituta provode Rose Bengal Test:

Veterinarski zavod Split

Laboratorij za dijagnostiku

Poljička cesta 33, 21 000 Split

Veterinarski zavod Rijeka

Laboratorij za dijagnostiku

Podmurvice 29, 51 000 Rijeka

Veterinarski zavod Križevci

Laboratorij za dijagnostiku

Zakmardijeva 10, 48 260 Križevci

Veterinarski zavod Vinkovci

Laboratorij za dijagnostiku

Josipa Kozarca 24, 32 100 Vinkovci

U sklopu Programa nadziranja infekcije bakterijama *Brucella abortus*, *B.melitensis* i *B. suis* koristi se RBT kao screening metoda. Svi uzorci pozitivni na RBT pretražuju se u Nacionalnom referentnom laboratoriju sljedećim metodama: RVK, iELISA i cELISA. Djelatnici Nacionalnog referentnog laboratorija u sklopu isključivanja sumnje na bolest mogu provoditi i brucelinski kožni test.

Uzorci za kultivaciju i identifikaciju uzročnika uključuju: uterus, testise, slezenu, plod, limfne čvorove (supramamarni, ingvinalni, portalni, mandibularni i mezenterijalni) i mlijeko u određenim

slučajevima. *Brucella abortus*, *B. melitensis* i *B. suis* će se identificirati molekularnom dijagnostikom (PCR). Uzorke za bakteriološku pretragu mogu uzimati djelatnici Hrvatskog veterinarskog instituta.

7.1. Način provođenja brucelinizacije:

Ukoliko se provodi brucelinizacija, ona se provodi na govedu koje je sumnjivo na bolest te za svako sumnjivo govedo, na još najmanje 3 goveda iz istog objekta koja su reagirala serološki negativno.

U slučaju negativnog rezultata brucelinskog testa goveda se proglašavaju negativnima. U slučaju pozitivnog rezultata, goveda se upućuju na klanje te se na liniji klanja uzimaju uzorci organa za bakteriološku pretragu.

8. SUMNJA I POTVRĐENI SLUČAJ BOLESTI

U skladu s člankom 9. stavkom 1. Delegirane uredbe 2020/689, sumnja na infekciju bakterijama *Brucella abortus*, *B. melitensis* i *B. suis* postavlja se u slučaju:

- pozitivne reakcije na RVK i/ili iELISA i/ili cELISA
- utvrđivanja epidemiološke povezanosti s potvrđenim slučajem infekcije bakterijama *Brucella abortus*, *B. melitensis* i *B. suis*
- drugih epidemioloških podataka, kliničkih ili post mortem nalaza na temelju kojih veterinarski inspektor zaključi da mogu upućivati na infekciju bakterijama *Brucella abortus*, *B. melitensis* i *B. suis*

U skladu s člankom 9. stavkom 2. Delegirane uredbe 2020/689, potvrđenim slučajem infekcije bakterijama *Brucella abortus*, *B. melitensis* i *B. suis* smatra se govedo kod kojeg je iz uzoraka izoliran i identificiran uzročnik *Brucella abortus*, *B. melitensis* ili *B. suis*.

8.1. SUMNJA NA BOLEST

U slučaju sumnje na infekciju bakterijama *Brucella abortus*, *B. melitensis*, i *B. suis* nadležni veterinarski inspektor na objektu mora odmah provesti nadzor te odrediti sljedeće:

1. Stavljanje objekta pod službeni nadzor i suspendiranje statusa slobodno od bolesti
2. Serološko pretraživanje svih goveda starijih od 12 mjeseci u objektu, a koja nisu pretražena u posljednjih 30 dana
3. Zabranu uvođenja goveda u objekt i/ili premještanja goveda iz objekta, osim u slučaju klanja bez odgode
4. Uzimanje uzoraka za bakteriološku pretragu te neškodljivo uklanjanje i uništavanje fetusa, mrtvooteljene i uginule teladi nakon teljenja i/ili placenti
5. Odvajanje i izolaciju goveda kod kojih je utvrđena sumnja
6. Zabranu osjemenjivanja i pripusta goveda kod kojih je utvrđena sumnja
7. Postupanje s mlijekom i mliječnim proizvodima
 - a. Mlijeko goveda koje je reagiralo pozitivno na laboratorijskim pretragama za brucelozu mora se držati odvojeno od mlijeka ostalih životinja
 - b. Zabranjena je upotreba sirovog mlijeka s objekta
 - c. Zabranjena je upotreba za ljudsku potrošnju mlijeka porijeklom od goveda koje je reagiralo pozitivno na laboratorijskim pretragama za brucelozu

- d. Mlijeko goveda koje je reagiralo pozitivno na laboratorijskim pretragama za brucelozu smije se upotrebljavati samo za prehranu životinja iz istog objekta nakon što se termički obradi kako bi se osigurala inaktivacija uzročnika, ili se mora ukloniti
 - e. Mlijeko goveda koje ima negativnu reakciju na laboratorijskim pretragama za brucelozu te ne pokazuje kliničke znakove bolesti može se upotrebljavati za ljudsku potrošnju nakon što je to mlijeko podvrgnuto toplinskoj obradi kako bi se utvrdila negativna reakcija na test alkalne fosfataze.
8. Zabranu premještanja gnoja i gnojevke s objekta
 9. Daljnje istraživanje, uzorkovanje i laboratorijsko pretraživanje na sljedeći način
 - a) ponavljanje serološke pretrage na govedu kod kojeg je utvrđena sumnja nakon najmanje 35 i ne više 40 dana od posljednjeg uzorkovanja ili
 - b) provođenje brucelinizacije na način kako je propisano točkom 7.1. ovoga Programa i
 - c) provođenje epidemiološkog istraživanja prema epidemiološkom upitniku iz Dodatka 2
 10. Goveda kod kojih se ponavljanjem serološke pretrage na brucelozu ponovno utvrdi pozitivan rezultat podvrgavaju se brucelinizaciji na način kako je propisano točkom 7.1. ovoga Programa
 11. Upućivanje na klanje goveda kod kojih se sumnja ne može isključiti daljnjim istraživanjem iz podtočke 9. ili 10. te obavezno uzimanje uzoraka za bakteriološku pretragu (uterus, testisi, slezena, plod, limfni čvorovi: supramamarni, ingvinalni, portalni, mandibularni i mezenterijalni)
 12. Provođenje preliminarnog čišćenja i dezinfekcije nakon otpreme goveda na klanje iz točke 11.

U skladu s člankom 33. stavkom 6. i člankom 111. stavkom 9. Zakona, veterinarski inspektor ispunjeni epidemiološki upitnik, zapisnik i rješenje kojim su određene mjere na objektu dostavlja na email adresu: prijava.bolesti@mps.hr.

Uputom iz članka 42. stavka 6. Zakona mogu se odrediti dodatne mjere na objektu.

Veterinarski inspektor vraća status slobodno od bolesti po završetku daljnjih dijagnostičkih pretraga kojima se sumnja na bolest isključila.

8.2. POTVRĐEN SLUČAJ BOLESTI

U skladu sa člankom 46. stavcima 4., 5 i 6. Zakona veterinarski inspektor na objektu u kojem je potvrđena infekcija bakterijama *Brucella abortus*, *B. melitensis*, i *B. suis* uz mjere navedene u točki 8.1. podtočkama 3. do 8. ovoga Programa rješenjem određuje i sljedeće:

1. Povlačenje statusa „slobodno od bolesti“
2. Testiranje svih goveda, ovaca, koza i svinja na objektu koje nisu serološki pretražene u posljednjih 30 dana
3. Usmrcivanje i neškodljivo uklanjanje svih životinja kod kojih je bakteriološkom ili molekularnom pretragom utvrđena prisutnost bolesti, bez odgode, a najkasnije u roku od 7 dana od dana potvrde bolesti
4. Dezinfekcija zaraženoga objekta i zaraženoga dvorišta te predmeta s kojima su životinje bile u kontaktu, prije njihove ponovne uporabe

5. Dezinfekcija i neškodljivo uništavanje (zakapanje) slame, stelje i gornjih slojeva zemlje na mjestu gdje je boravila zaražena životinja
6. Odlaganje gnoj s mjesta gdje su boravile zaražene životinje tako da do njega životinje na farmi ne mogu doći, takav gnoj mora biti tretiran odgovarajućim odobrenim dezinficijensom i pohranjen najmanje tri tjedna. Ako je gnoj potpuno prekriven, korištenje dezinficijensa nije potrebno. Tekući gnoj (gnojevka) obvezno mora biti dezinficiran. Gnoj se ni na koji način ne smije koristiti za gnojidbu vrtnoga povrća koje se stavlja u javnu potrošnju
7. Veterinarski inspektor utvrđuje sljedivost te određuje obradu ili zbrinjavanje svih proizvoda iz zaraženog objekta ukoliko se epidemiološkim istraživanjem utvrdi da bi proizvodi iz zaraženog objekta mogli predstavljati rizik za širenje bolesti ili bi mogli utjecati na zdravlje ljudi
8. Dodatno detaljno epidemiološko istraživanje, u okviru kojega moraju biti prikupljeni podaci o kretanju životinja s ili na gospodarstvo u posljednjih 12 mjeseci
9. Nakon klanja životinja koje su reagirale pozitivno, odnosno usmrćivanja i neškodljivoga uklanjanja, a prije uvođenja novih životinja na objekt, nastambe i druga mjesta na/u kojima se drže životinje, oprema za mužnju, alati za čišćenje staje ili dvorišta, kontejneri te ostali pribor koji se koristi u radu sa životinjama moraju biti oprani i dezinficirani, pod kontrolom veterinarskog inspektora i u skladu s mjerama naređenim od strane veterinarskog inspektora.
10. Ponovno korištenje pašnjaka na kojima su boravile zaražene životinje dopušteno je nakon najmanje 60 dana nakon što je zadnja zaražena životinja napustila te pašnjake, a u zimskim mjesecima nakon 90 dana
11. Testiranje s ciljem vraćanja statusa slobodno od bolesti na svim govedima starijima od 12 mjeseci (nekastrirane životinje) na sljedeći način:

Nakon što su uklonjene sve životinje kod kojih je utvrđena bolest te čiji rezultati serološkog testiranja nisu bili negativni provodi se dvokratno testiranje:

- a) prvi se test mora provesti na uzorcima uzetima najranije tri mjeseca nakon uklanjanja posljednje životinje kod koje je potvrđena bolest te posljednje životinje koja je imala pozitivan rezultat serološkog ili imunološkog testa
- b) drugi se test mora provesti na uzorcima uzetima najranije šest mjeseci, ali ne kasnije od 12 mjeseci nakon datuma uzorkovanja iz točke a).

Ako je kod samo jednog goveda u objektu potvrđena infekcija bakterijom *B. suis*, biovarom 2, status slobodno od bolesti se može vratiti nakon jednokratnog serološkog testiranja s negativnim rezultatom s time da se serološko testiranje provodi na uzorcima uzetima najranije tri mjeseca nakon uklanjanja posljednje životinje kod koje je potvrđena bolest te posljednje životinje koja je imala pozitivan rezultat serološkog ili imunološkog testa.

U skladu s člankom 45. stavkom 4. i člankom 111. stavkom 9. Zakona, veterinarski inspektor ispunjeni epidemiološki upitnik, zapisnik i rješenje kojim su određene mjere na objektu dostavlja na email adrese: prijava.bolesti@mps.hr.

U skladu s člankom 46. stavkom 6. Zakona Ministarstvo uputom može odrediti dodatne mjere kontrole bolesti.

9. OPIS ORGANIZACIJE, NADZORA I ULOGA DIONIKA UKLJUČENIH U PROGRAM NADZIRANJA

A. TIJELA NADLEŽNA ZA KOORDINACIJU I NADZOR PROVEDBE PROGRAMA

Nadležno tijelo za uspostavljanje nadziranja bruceloze goveda je Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i ribarstva. Nadzor i kontrolu provedbe Programa provode veterinarski inspektori Državnog inspektorata Republike Hrvatske.

Obveze Ministarstva poljoprivrede, šumarstva i ribarstva:

- koordinacija i organizacija implementacije programa
- prikupljanje, analiza i praćenje podataka
- priprema uputa za provedbu dodatnih mjera
- prijava podataka u skladu s Provedbenom uredbom 2021/2002
- dodjela statusa „slobodno od bolesti“ u skladu s člankom 24. stavkom 5. Zakona

Obveze Državnog inspektorata Republike Hrvatske

Postupanje i epidemiološko istraživanje u slučaju potvrđivanja infekcije bakterijama *Brucella abortus*, *B. melitensis* i *B. suis* u populaciji goveda u Republici Hrvatskoj potrebno je odrediti kao prioritet s obzirom da je Republika Hrvatska ostvarila status države članice slobodne od bolesti.

Veterinarski inspektori Državnog inspektorata

- postupaju u slučajevima sumnje ili potvrđenog slučaja bolesti,
- suspendiraju ili povlače statute objektima,
- vraćaju status „slobodno od bolesti“,
- nadziru provođenje programa i mjera određenih ovim programom od strane ovlaštenih veterinarskih organizacija i subjekata i
- provode službene kontrole u skladu s Vodičem za organizaciju službenih kontrola.

B. OBVEZE I ODGOVORNOSTI SVIH UKLJUČENIH DIONIKA

Subjekti odgovorni za objekte u kojima se drže goveda

Odgovornosti subjekata propisane su člankom 10. Uredbe 2016/429, člankom 18. Delegirane uredbe 2020/689, člankom 2. stavcima 1., 2. i 3. Naredbe te člankom 18. stavcima 2. i 3. Zakona.

Subjekti su odgovorni za:

- zdravlje držanih životinja,
- razboritu i odgovornu uporabu veterinarskih lijekova, ne dovodeći u pitanje ulogu i odgovornost veterinara,
- svođenje rizika od širenja bolesti na najmanju moguću mjeru,

- dobar uzgoj životinja,
- poduzimanje odgovarajućih biosigurnosnih mjera u pogledu držanih životinja i proizvoda za koje su odgovorni, koje su primjerene vrsti i kategoriji držanih životinja i proizvoda te vrsti proizvodnje i
- poduzimanje biosigurnosnih mjera u pogledu divljih životinja, prema potrebi
- provedbu mjera u slučaju sumnje ili potvrđenog slučaja bolesti te provođenje svih dodatnih mjera koje nadležno tijelo smatra nužnima što može uključivati razdvajanje životinja fizičkim mjerama zaštite i mjerama upravljanja prema njihovom zdravstvenom statusu
- u slučaju premještanja životinja osiguravaju da se zdravstveni status objekta ne ugrožava
- osiguravanje provođenja nadziranja koje je određeno ovim programom što se posebice odnosi na sljedeće:

a) nesmetan i siguran pristup životinjama pod njihovom odgovornošću što uključuje njihovo prikupljanje, sputavanje i držanje

b) tehničku pomoć za sigurnu i ekonomičnu provedbu nadziranja i

c) sve potrebne informacije i evidencije relevantne za nadziranje.

Također, subjekti moraju posjedovati odgovarajuće znanje o:

- bolestima životinja, između ostalog o bolestima koje se mogu prenijeti na ljude,
- načelima biosigurnosti,
- interakciji između zdravlja životinja, dobrobiti životinja i zdravlja ljudi,
- dobroj praksi u uzgoju životinja za životinjske vrste pod njihovom brigom i
- otpornosti na liječenje, uključujući antimikrobnu rezistenciju, i njezine implikacije.

Subjekti su dužni odmah i bez odgađanja prijaviti veterinaru ukoliko postoji:

- sumnja da je životinja bolesna ili
- u slučaju pojave pobačaja, neuobičajenih uginuća i drugih znakova bolesti ili znatnog smanjena proizvodnje bez utvrđenog uzroka.

Ovlaštene veterinarske organizacije

Ovlaštene veterinarske organizacije, provode uzorkovanje krvi goveda u području svojih nadležnosti na način propisan ovim programom te dodjeljuju status objekta.

Obaveze ovlaštenih veterinarskih organizacija su:

- uzimanje uzoraka u sklopu ovoga programa
- dostava uzoraka u laboratorij prema rasporedu točke 11. ovoga Programa
- provođenje istraživanja kod svake sumnje na bolest
- prijava sumnje na bolest
- ponavljanje uzorkovanja na vlastiti trošak u slučaju dostave hemolitičnih uzoraka u laboratorij
- izvještavanje nadležnog veterinarskog inspektora o svakom subjektu koji odbija provesti mjere propisane ovim Programom te o svakom subjektu kod kojeg se utvrde nesukladnosti,

- obavješćavanje subjekta o svakom pozitivnom nalazu utvrđenom na objektu pod njegovom odgovornošću i
- izvješćivanje u skladu s člankom 17. stavkom 8. Naredbe.

Veterinari

Veterinari su dužni tijekom obavljanju svojih aktivnosti primjenjivati odredbe članka 2. stavaka 4. i 5. Naredbe.

Hrvatski veterinarski institut

Laboratoriji uključeni u ovaj Program dužni su:

- a) provoditi laboratorijsko pretraživanje u skladu s člancima 16. i 17. Uredbe (EU) 2016/429, člankom 6. Delegirane uredbe 2020/689, odnosno člankom 2. stavcima 6., 7. i 8. te člankom 17. stavkom 11. Naredbe,
- b) izvještavati o provedenom pretraživanju u sklopu ovoga programa, sa svim relevantnim podacima u xml. obliku, a za potrebe izvješćivanja Europske agencije za sigurnost hrane i druge potrebe izvješćivanja, odnosno analize provedbe programa,
- c) izvještavati o provedenom pretraživanju u sklopu ovoga programa u skladu s člankom 17. stavcima 9. i 10. Naredbe i
- d) nalaz svake laboratorijske pretrage dostavljati Ministarstvu poljoprivrede, Upravi za veterinarstvo i sigurnost hrane, Državnom inspektoratu i ovlaštenoj veterinarskoj organizaciji sukladno članku 17. stavcima 12. i 13. Naredbe.

10. TRAJANJE PROGRAMA NADZIRANJA

Mjere u slučaju sumnje i potvrđenog slučaja određene ovim programom te mjere iz točke 3.1. (*uzimanje uzoraka i pretraživanje nakon pobačaja*) provode se kontinuirano.

Testiranje goveda koja se nalaze na popisu u Dodatku 1 mora se provesti najkasnije do 31. prosinca 2026. godine.

11. CILJ PROGRAMA ISKORJENJIVANJA

Cilj programa je zadržavanje statusa države članice slobodne od infekcije bakterijama *Brucella abortus*, *B. melitensis* i *B. suis* u populaciji goveda na cijelom području RH.

12. UZORKOVANJE I PLAN DOSTAVE UZORAKA

Uzorkovanje goveda na infekciju bakterijama *B.abortus*, *B.melitensis* i *B.suis* se provodi se istodobno sa uzorkovanjem na enzootsku leukozu goveda.

Prije samog uzorkovanja na gospodarstvu, potrebno je ispisati pripadajući obrazac za uzorkovanje iz aplikacije JRDŽ (BGOV.ELG obrazac), na kojem će biti upisana sva goveda na gospodarstvu starija od 12 mjeseci. Epruvete s uzorcima označavaju se brojevima uzoraka dobivenim na ispisanom obrascu. Po povratku s gospodarstva, sve uzete uzorke potrebno je upisati u aplikaciju, te označiti pretrage na koje se uzorci dostavljaju.

Od svakog uzorkovanog goveda uzima se 8 - 9 ml krvi (otprilike dva prsta do vrha epruvete). Krv se vadi sterilnim injekcionim iglama, preporučuje se koristiti igle šireg promjera u cilju prevencije eritrolize. Uzorke krvi potrebno je pohraniti na temperaturu hladnjaka (4 - 8°C), ne smrzavati ili pregrijavati.

Uzorci krvi šalju se na pretragu uz prateći obrazac, ispisan nakon unosa uzoraka u aplikaciju, u službene laboratorije HVI, u roku od 24 do najviše 36 sati, kako bi se izbjegla pojava hemolize. Svaki hemolitični uzorak biti će odbijen od strane laboratorija kao nepodesan za pretragu, te je ovlaštena organizacija dužna, bez odlaganja, ponoviti uzorkovanje i dostavu uzoraka o svom trošku.

Svaka epruveta mora biti označena brojem identičnim broju koji je uz predmetno govedo ispisan na dostavljenom BGOV.ELG obrascu, na način da se osigura sljedivost svakog uzorka. Ukoliko se u istom paketu dostavljaju uzorci krvi s više različitih gospodarstva (JIBG-a) uzorci s različitih gospodarstava moraju biti jasno fizički razdvojeni. Ukoliko uzorci s različitih gospodarstava nisu jasno fizički razdvojeni laboratoriji Hrvatskog veterinarskog instituta iste neće zaprimiti.

NAPOMENA: uzorke krvi koji se dostavljaju u HVI – Zagreb potrebno je dostaviti uz dvije kopije BGOV.ELG obrasca, zbog različitog sustava zaprimanja i distribucije uzoraka u centralnom laboratoriju.

Za dostavu uzoraka u ostale, regionalne Zavode HVI, dovoljan je jedan primjerak popratnog BGOV.ELG obrasca.

Također, uz dostavu uzoraka obuhvaćenih ovim programom nije potreban prateći LABNAR obrazac – svi potrebni podaci sadržani su u obrascu ispisanom iz bruceloza/ELG aplikacije, koji je ujedno i preduvjet za mogućnost naplate izvršenog uzorkovanja.

Uzorci se u pojedine Zavode dostavljaju prema regionalnoj podjeli (po županijama), a dostava uzorka sukladno navedenoj podjeli je obavezna.

Raspored dostave uzoraka u pojedine Zavode HVI:

Dostava uzoraka krvi u pojedine HVI Zavode – podjela po županijama	
HVI – Zagreb	Zagrebačka, Sisačko-moslavačka, Karlovačka, Grad Zagreb, Krapinsko-zagorska i Varaždinska županija
HVI - Križevci	Bjelovarsko-bilogorska, Koprivničko-križevačka i Međimurska županija
HVI – Vinkovci	Osječko-baranjska, Vukovarsko-srijemska, Požeško-slavonska, Brodsko-posavska, Virovitičko-podravska
HVI – Rijeka	Primorsko-goranska, Ličko-senjska, Istarska
HVI – Split	Splitsko-dalmatinska, Šibensko-kninska, Dubrovačko-neretvanska, Zadarska

Naručivanje epruveta

Ovlaštene veterinarske organizacije mogu naručiti epruvete na telefon 01/6123-615 ili osobno u Laboratoriju za hranjive podloge i sterilizaciju HVI Zagreb. Preporuča se naručivanje epruveta koje zadovoljavaju potrebe uzorkovanja za narednih mjesec dana (ne odjednom za cijelu akciju uzorkovanja) kako bi se osiguralo da kapaciteti laboratorija udovolje svim zahtjevima.

13. FINANCIRANJE

Provedba mjera utvrđenih ovim programom financira se iz državnog proračuna, sukladno važećem *Cjeniku propisanih veterinarskih usluga koje se podmiruju iz sredstava državnog proračuna Republike Hrvatske* osim u slučaju dostave hemolitičnih uzoraka, u kojem slučaju su ovlaštene veterinarske organizacije dužne ponoviti uzorkovanje na vlastiti trošak.